M.22T

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Scrúdú Ardteistiméireachta, 2003

STAIR - ARDLEIBHÉAL

(400 marc)

DÉ MÁIRT - 10 MEITHEAMH - IARNÓIN, 2.00 go dtí 5.20

Ná freagair ach as AON CHÚRSA AMHÁIN (Cúrsa I nó Cúrsa II). Tá na ceisteanna go léir ar chómharc.

THALL →

CÚRSA I

Sibhialtacht an Renaissance

(Stair na hÉireann, 1477-1625; Stair na hEorpa, 1453-1618)

CÚIG CHEIST a fhreagairt. Ná freagair ach ceist **AMHÁIN** as gach ceann de na ranna, **A,B,C,D,E.**

A

A.1. An saol in Éirinn c. 1500
Déan plé ar na difríochtaí idir an saol mar a bhí in Éirinn na nGael agus mar a bhí sa Pháil.
(80)

A.2. Buitléirigh Urmhumhan
Scrúdaigh an pháirt a bhí ag Buitléirigh Urmhumhan i gcúrsaí na hÉireann suas go dtí bás Anraí VIII sa bhliain 1547.
(80)

A.3. Anraí VIII agus Éire
Déan trácht ar an gcaidreamh idir Éire agus Anraí VIII sa tréimhse, 1509-1547.
(80)

A.4. Athruithe i gCúrsaí Creidimh
Déan plé ar athruithe i gcúrsaí creidimh in Éirinn ó Pharlaimint an Reifirméisin,1536, go dtí bás Éadbhard VI sa bhliain 1553.
(80)

A.5. Máire Túdar, 1553-1558
Déan measúnú ar an tionchar a bhí ag réimeas na Banríona Máire Túdar ar Éirinn.
(80)

B

B.1. An Frith-Reifirméisean
Déan plé ar an tuairim gur éirigh cuid mhaith leis an bhFrith-Reifirméisean in Éirinn.
(80)

B.2. Cumhachtaí na hEorpa agus Éire
Déan trácht ar an bpáirt a ghlac cumhachtaí na hEorpa i gcúrsaí na hÉireann i réimeas Eilís I.
(80)

B.3. Plandálacha
Mínigh na cúiseanna ba chiontach leis an bpolasaí plandáil a dhéanamh i gCúige Mumhan agus i gCúige Uladh i ndeireadh an 16ú haois agus i dtús an 17ú haois agus déan plé ar na torthaí a bhí ar na plandálacha sin.
(80)

B.4. Aodh Ó Néill, c. 1550-1616
Tabhair breithmheas ar ghnímhréim Aoidh Uí Néill.
(80)

B.5. Séamas I, 1603-1625
Déan trácht ar an bpáirt a bhí ag Séamas I, 1603-1625, i stair na hÉireann.
(80)

C

C.1. An Phortaingéil
Déan plé ar an bpáirt a ghlac an Phortaingéil sna turais fionnachtana agus i mbunú coilíneachtaí, sa 15ú haois agus sa 16ú haois.
(80)

C.2. Louis XI, 1461-1483
Déan trácht ar an tábhacht a bhaineann le réimeas Louis XI, 1461-1483, i stair na Fraince.
(80)

C.3. Flórans
Déan plé ar an tábhacht a bhain le Flórans i Renaissance na hIodáile.
(80)

C.4. Renaissance an Tuaiscirt
Mínigh na slite éagsúla ina raibh difríocht idir Renaissance an Tuaiscirt agus Renaissance na hIodáile.
(80)

C.5. Impireacht na nOtamánach
"Ag Cath Lepanto,1571, cuireadh stop le breis agus céad bliain de fhorleathnú Otamánach san Eoraip." Déan plé air sin.
(80)

D

D.1. An Reifirméisean sa Ghearmáin
Déan trácht ar leathadh an Liútaránachais sa Ghearmáin.
(80)

D.2. Comhairle Trento
Tabhair breithmheas ar an tábhacht a bhain le Comhairle Trento agus ar na socruithe a rinneadh ann.
(80)

D.3. Pilib II, 1556-1598
"I réimeas Philib II a thosaigh meath ag teacht ar an Spáinn mar ollchumhacht." Déan plé air sin.
(80)

D.4. Cogaí Creidimh san Fhrainc
" Sa dara leath den séú haois déag i stair na Fraince, ba bheag uair nach raibh achrann de shaghas éigin ar siúl." Déan plé air sin.
(80)

D.5. An Cogadh Tríocha Bliain
Déan trácht ar na cúiseanna a bhí leis an gCogadh Tríocha Bliain.
(80)

E

E.1. Éire, 1477-1625
Ábhar Taighde

(i) Scríobh cuntas ar an ábhar taighde i stair na hÉireann, 1477 – 1625, a bhfuil staidéar speisialta déanta agat air ach **nach bhfuil tú tar éis a úsáid** sna freagraí i Roinn **A** agus i Roinn **B.**
(56)

(ii) Scríobh alt ar an gcaoi a bhfuair tú amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu.
(8)

(iii) Ainmnigh do phríomh-fhoinsí agus mínigh cén chaoi ar úsáid tú iad nuair a bhí d'ábhar taighde á ullmhú agat.
(8)

(iv) Cés moite de na scileanna a bhaineann le fáil amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu, ainmnigh **DHÁ** scil a d'úsáid tú agus mínigh conas d'úsáid tú iad le linn duit a bheith ag cur críoch le d'ábhar taighde.
(8)

E.2. Aiste
Scríobh aiste ar cheann **AMHÁIN** díobh seo a leanas:

(i) Sir Edward Poynings.
(ii) Litríocht i nGaeilge, 1477-1625.
(iii) Seán Ó Néill.
(iv) Na mná in Éirinn sa 16ú haois.
(v) Tráchtáil agus trádáil in Éirinn sa 16ú haois.
(80)

E.3. An Eoraip, 1453 – 1618
Ábhar Taighde

(i) Scríobh cuntas ar an ábhar taighde i stair na hEorpa, 1453-1618, a bhfuil staidéar speisialta déanta agat air ach **nach bhfuil tú tar éis a úsáid** sna freagraí i Roinn **C** agus i Roinn **D**.
(56)

(ii) Scríobh alt ar an gcaoi a fuair tú amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu.
(8)

(iii) Ainmnigh do phríomh-fhoinsí agus mínigh cén chaoi ar úsáid tú iad nuair a bhí d'ábhar taighde á ullmhú agat.
(8)

(iv) Cés moite de na scileanna a bhaineann le fáil amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu ainmnigh **DHÁ** scil a d'usáid tú agus mínigh conas a d'úsáid tú iad le linn duit a bheith ag cur críoch le d'ábhar taighde.
(8)

E.4. Aiste
Scríobh aiste ar cheann **AMHÁIN** díobh seo a leanas:

(i) Cogaí na hIodáile, 1494- 1559.
(ii) Jean Calvin.
(iii) Diúcacht Mhoscú.
(iv) Teangacha dúchasacha agus litríocht sna teangacha sin sa 16ú haois.
(v) Conquistadores na Spáinne.
(80)

THALL→

CÚRSA II

Sibhialtacht na Linne Seo

(Stair na hÉireann, 1868-1966; Stair na hEorpa, 1870-1966)

CÚIG CHEIST a fhreagairt. Ná freagair ach ceist **AMHÁIN** as gach ceann de na ranna **A,B,C,D,E.**

A

A.1. Ceist na Talún

"Rinne na Coimeádaigh níos mó ná na Liobrálaigh chun 'ceist na talún' a réiteach i rith na tréimhse, 1870-1914."
Déan plé air sin.

(80)

A.2. Butt agus Parnell

"Thóg sé réadúlacht, smacht agus ceannaireacht Pharnell chun críoch a chur leis an obair a thosaigh Butt."
Déan plé air sin.

(80)

A.3. Aontachtas Uladh

Déan plé ar an bpáirt a bhí ag Aontachtas Uladh i gcúrsaí na hÉireann agus ar an tionchar a bhí ag an Aontachtas ar na cúrsaí sin, 1885-1920.

(80)

A.4. Náisiúnachas Cultúrtha

Déan measúnú ar an mbaint a bhí ag na gluaiseachtaí éagsúla Éire-Éireannach le stair na hÉireann suas go dtí 1916.

(80)

A.5. Gluaiseacht an Lucht Oibre

Déan trácht ar fhoinsí agus ar fhás Ghluaiseacht Lucht Oibre na hÉireann suas go dtí 1914.

(80)

B

B.1. Geilleagar na hÉireann

Déan trácht ar an scéal mar a bhí ag geilleagar na hÉireann i rith na tréimhse, 1922- 1948.

(80)

B.2. Eamon de Valera

Cé chomh mór is a thóg Eamon de Valera Conradh Angla-Éireannach na bliana 1921 as a chéile i rith na tréimhse, 1932-1948?

(80)

B.3. Neodracht na hÉireann

Déan plé ar na fadhbanna a bhí le sárú ag rialtas na hÉireann de bharr a pholasaí neodrachta sna blianta, 1939-1945.

(80)

B.4. Rialtais na hÉireann, 1948-1966

Cé chomh maith agus a d'éirigh leis na rialtais a bhí in Éirinn sa tréimhse,1948-1966, agus iad ag plé leis na dúshláin a bhí le sárú ag an tír sa tréimhse sin?

(80)

B.5. Tuaisceart Éireann

Déan trácht ar stair Thuaisceart Éireann i rith na tréimhse, 1920-1966.

(80)

C

C.1. An Caidreamh idir an Eaglais agus an Stát, 1870-1914

Déan trácht ar an gcaidreamh idir an Eaglais agus an Stát i rith na tréimhse, 1870-1914, in DHÁ cheann de na tíortha seo a leanas: an Ghearmáin, an Fhrainc, an Iodáil.

(80)

C.2. An Bhreatain Mhór, 1870-1914

Rianaigh na leasuithe a achtaíodh sa Bhreatain Mhór i rith na tréimhse, 1870-1914, i gcúrsaí polaitíochta, i gcúrsaí sóisialta agus i gcúrsaí eacnamaíochta.

(80)

C.3. An Fhrainc, 1870-1914

Déan trácht ar na dúshláin a bhí le sárú ag Tríú Poblacht na Fraince i rith na tréimhse, 1870-1914, agus ar na rudaí a cuireadh i gcrích sa tréimhse chéanna.

(80)

C.4. An Chéad Chogadh Domhanda

"Ba líonmhar agus ba chasta iad na cúiseanna a bhí leis an gCéad Chogadh Domhanda." Déan plé air sin.

(80)

C.5. An Rúis, 1917- 1924

Mínigh na tarlachtaintí sa Rúis ó Réabhlóid na mBoilséiveach, Deireadh Fómhair 1917, suas chomh fada le bás Lenin i Márta na bliana 1924.

(80)

D

D.1. Conradh na Náisiún
Déan trácht ar fhoinsí agus ar aidhmeanna Chonradh na Náisiún agus scrúdaigh stair an Chonartha i rith na tréimhse, 1920-1939.
(80)

D.2. An Ghearmáin faoi cheannas Weimar
Déan trácht ar stair Phoblacht Weimar, 1919-1933, agus aird ar leith á thabhairt agat ar ghéarchéimeanna polaitíochta, ar fhadhbanna eacnamaíochta agus ar éachtanna i gcúrsaí cultúrtha.
(80)

D.3. Benito Mussolini
Déan anailís ar an bpáirt a ghlac Benito Mussolini i stair na hIodáile.
(80)

D.4. An tAontas Sóivéideach, 1953-1966
Déan anailís ar fhorbairtí san Aontas Sóivéideach ó bhás Stalin, 1953, go dtí an bhliain 1966.
(80)

D.5. Aontacht Eorpach
Mínigh na hiarrachtaí a rinneadh Aontacht Eorpach a bhunú sna blianta, 1945 go 1966.
(80)

E

E.1. Éire, 1868 – 1966
Ábhar Taighde

(i) Scríobh cuntas ar an ábhar taighde i stair na hÉireann, 1868-1966, a bhfuil staidéar speisialta déanta agat air ach **nach bhfuil tú tar éis a úsáid** sna freagraí i Roinn **A** agus i Roinn **B**.
(56)

(ii) Scríobh alt ar an gcaoi a bhfuair tú amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu.
(8)

(iii) Ainmnigh do phríomh-fhoinsí agus mínigh cén chaoi ar úsáid tú iad nuair a bhí d'ábhar taighde á ullmhú agat.
(8)

(iv) Cés moite de na scileanna a bhaineann le fáil amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu, ainmnigh **DHÁ** scil a d'úsáid tú agus mínigh conas a d'úsáid tú iad le linn duit a bheith ag cur críoch le d'ábhar taighde.
(8)

E.2. Aiste
Scríobh aiste ar cheann **AMHÁIN** díobh seo a leanas:

(i) Forbairtí i gcúrsaí talmhaíochta in Éirinn, 1868-1920.
(ii) Seán Mac Réamoinn.
(iii) Ruairí Mac Easmainn.
(iv) An Cogadh Cathartha in Éirinn, 1922-1923.
(v) Mar a bhí ag an nGaeilge, 1920-1966.
(80)

E.3. An Eoraip, 1870 – 1966
Ábhar Taighde

(i) Scríobh cuntas ar an ábhar taighde i stair na hEorpa, 1870-1966, a bhfuil staidéar speisialta déanta agat air ach **nach bhfuil tú tar éis a úsáid** sna freagraí i Roinn **C** agus i Roinn **D**.
(56)

(ii) Scríobh alt ar an gcaoi a bhfuair tú amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu.
(8)

(iii) Ainmnigh do phríomh-fhoinsí agus mínigh cén chaoi ar úsáid tú iad nuair a bhí d'ábhar taighde á ullmhú agat.
(8)

(iv) Cés moite de na scileanna a bhaineann le fáil amach cén sórt foinsí a bhí ag teastáil uait, conas a fuair tú eolas, cá raibh na foinsí agus mar a tháinig tú orthu, ainmnigh **DHÁ** scil a d'úsáid tú agus mínigh conas a d'úsáid tú iad le linn duit a bheith ag cur críoch le d'ábhar taighde.
(8)

E.4. Aiste
Scríobh aiste ar cheann **AMHÁIN** díobh seo a leanas:

(i) An Sóisialachas san Eoraip, 1870-1914.
(ii) Frith-Sheimíteachas san Eoraip, 1870-1966.
(iii) An Fhrainc agus an Dara Cogadh Domhanda.
(iv) Konrad Adenauer.
(v) Díchoilíniú - An Eoraip ag tarraingt siar as impireachtaí thar sáile - suas go dtí 1966.
(80)